

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”

Rektor _____ Sh. Sirojiddinov

202__ -yil “__” _____

“KELISHILDI”

Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi

202__ -yil “__” _____

Ro‘yxatga olindi: №BD-5111200-3.04

202__ -yil “__” _____

O‘ZBEK ADABIYOTI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100 000	– Gumanitar
Ta‘lim sohasi:	110 000	– Pedagogika
Ta‘lim yo‘nalishi:	5111200	– O‘zbek tili va adabiyoti

Toshkent – 2020

Fan/modul kodi 200.4O'A16M		O'quv yili 2020-2021	Semestr II	ECTS - Kreditlar 16	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	O'zbek adabiyoti	195	285	480	
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – “O'zbek adabiyoti” eng qadimgi davrlar XX asrning boshlarigacha, mustaqillik davrida yaratilgan muhim adabiyot merosini o'rganish, bu adabiyotni yaratgan shoirlar, adiblar – mualliflar hayoti va ijodiy faoliyatini, adabiy-ijtimoiy muhit, xalqlar o'rtasidagi adabiy madaniy aloqalar va eng muhimi, o'zbek badiiy tafakkuri taraqqiyoti tadqiqotini o'rganishni va o'rgatishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan.</p> <p>Fanning vazifasi – O'zbek adabiyotining tarixiy taraqqiyot bosqichlari, bir bosqichda yashab ijod etgan ijodkorlar asarlarini g'oyaviy-badiiy, estetik jihatdan tahlil va talqin qilish, milliy va zamonaviy adabiyotning eng noyob namunalarini o'rganishni nazarda tutadi.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>I-modul. Eng qadimgi adabiy yodgorliklar</p> <p>Adabiyot – so'z san'ati, hayotning badiiy in'ikosi ekanligi. O'zbek adabiyoti o'zbek xalqining eng qadimgi davrlardan hozirgacha bo'lgan badiiy hayotini o'rgatuvchi fan sifatida. Qadimgi mif va afsonalar; qahramonlik eposi; qadimgi qo'shiq va lirik she'rlar.</p> <p>1-mavzu. Eng qadimgi yozma adabiy yodgorlik</p> <p>Avesto. “Avesto” Markaziy Osiyo xalqlarining mushtarak yozma yodgorligi, zardushtiylikning muqaddas kitobi ekanligi. Zardusht va zardushtiylikning paydo bo'lishi, o'z davri hayoti uchun progressivligi. “Avesto”ning saqlanib qolgan qismlari va ilmiy ahamiyati.</p> <p>2-mavzu. O'rxun-Enasoy yozma yodgorliklari</p>				

O'rxun-Enasoy yozma yodgorliklari yaratilish tarixi va tarqalish o'rni. "Kul-Tegin" va "Tunyuquq" bitiktoshlarining mazmuni, ulardagi qahramonlik, xalq mustaqilligi, yurt daxlsizligi uchun kurash motivlari va bug'oyaning bugungi kun bilan hamohanglik jihati.

3-mavzu. Mahmud Koshg'ariy va uning "Devoni lug'otit-turk" asari

Asarning adabiyotga bevosita aloqador jihatlar: maqollar, hikmatli so'zlar, she'riy parchalar, ularning mazmun mohiyati, ularda xalq donoligi, orzu istaklariga xos jihatlari.

4-mavzu. Yusuf Xos Hojib va uning "Qutadg'u bilig" asari

Asar turkiy yozma adabiyotning ilk yirik adabiy namunasi sifatida. Asarning sujeti va kompozitsiyasi. Asarda markazlashgan davlat va odil shoh g'oyasining ifodalanishi. Asarda komil inson qiyofasi. Asardagi qasida va to'rtliklar.

5-mavzu. Ahmad Yassaviy va uning hikmatlar to'plami

Yassaviy hikmatlarining pandnoma harakteri va mazmun-mohiyati.

Tasavvuf falsafasi va adabiyot: tasavvuf falsafasining paydo bo'lishi, shakllanishi hamda adabiyot bilan bog'liqligi. Adabiyotda "Komil inson" timsoli.

II- modul. XIII-XIV asrning birinchi yarmi adabiyoti

6-mavzu. Pahlavon Mahmud va Rabg'uziy hayoti va ijodi

Pahlavon Mahmudning hayoti va ijodiy merosi. Shoir ruboiylarining mavzular doirasi, timsollar tarkibi, g'oyaviy-falsafiy, badiiy xususiyatlari va mazmun-mohiyati.

Rabg'uziy va uning "Qisasi Rabg'uziy" asari. Asarning mavzusi, mandariyasi. Asardagi qissa va hikoyatlar, ularning mazmun-mohiyati, g'oyaviy-badiiy xususiyatlari.

7-mavzu. Xorazmiy va Sayfi Saroyi hayoti va ijodi

Xorazmiy va uning "Muhabbatnoma" asari. Asar turkiy adabiyotda "noma" janrining ilk namunasi ekanligi. Asarning janrlar tarkibi, badiiy xususiyatlari.

Sayfi Saroyining hayoti va ijodiy merosi. Sayfi Saroyi lirik shoir, dostonnavis va tarjimon; she'riyati, "Suxayl va Guldursun" dostoni, "Guliston bit-turkiy" asari. Ularga xos g'oyaviy-badiiy xususiyatlar.

8-mavzu. Durbek va Haydar Xorazmiy hayoti va ijodi

Durbek va uning "Yusuf va Zulayho" dostoni. Dostonning yaratilishi, obrazlar tizimi, g'oyaviy-badiiy xususiyatlari.

Haydar Xorazmiyning hayoti va ijodiy merosi. "Gulshanul-asror" va "Gul va Navro'z" asarlari.

9-mavzu. Atoiy va Sakkokiy hayoti va ijodi

Atoiy hayotiga doir ma'lumotlar. Atoiy she'riyati, g'azallariga xos g'oyaviy-badiiy xususiyatlar.

Sakkokiy – g'azalnavis va qasidanavis shoir. G'azal va qasidalarida badiiy mahorat masalasi.

10-mavzu. Mavlono Lutfiy hayoti va ijodiy merosi

G'azalyoti. Lutfiy g'azallarida xalqona xususiyatlar va badiiy mahorat masalasi.

Davr adabiyoti haqida yakunlovchi xulosa.

III- modul. XV-XVI asrlar adabiyoti. Adabiy til taraqqiyoti va badiiy ijoddagi o'ziga xosliklar

11-mavzu. Navoiy – xamsanavis

Buyuk "Xamsa"ning yaratilishi. Sharqda xamsachilik an'anasi. Navoiy "Xamsa"sining jahon adabiyotida tutgan o'rni.

"Hayrat ul-abror" dostoni. Dostonning kompozitsion qurilishi, janr xususiyatlari. Uning axloqiy-ta'limiy, ma'rifiy-falsafiy doston sifatidagi ahamiyati. **"Farhod va Shirin" dostoni.** Dostonning kompozitsion qurilishi, sujet yo'nalishi. Dostonda komil inson muammosi.

"Layli va Majnun" dostoni. Dostonning sujet yo'nalishi va kompozitsion xususiyatlari. Dostonda ishq talqini.

"Sa'bai sayyor" dostoni. Bahrom shoh va oshiq. Shoh va darvesh hikmatining falsafiy yechimi. Doston hikoyalarining mushtarak jihatlari.

"Saddi Iskandariy" dostoni. Iskandar – Navoiy idealidagi adolatli hukmdor timsoli. Shoirning hikoyanavislik mahorati.

12-mavzu. Navoiy – dostonnavis

"Lison ut-tayr" - falsafiy-majoziy doston

Dostonning kompozitsion qurilishi va janr xususiyatlari. Dostondagi asosiy timsollar va ularning majoziylik xususiyatlari. Dostondagi hikoyalar, ularning mavzu ko'lami, obrazlar olami, g'oyaviy-badiiy xususiyatlari.

"Mahbub ul-qulub" - axloqiy-ta'limiy asar. Shoirning komil inson va mukammal jamiyat haqidagi orzulari ifodasi. Asarning kompozitsion qurilishi va janr xususiyatlari, badiiyati.

13-mavzu. Navoiy – adabiyotshunos

"Majolis un-nafois" - turkiy tilda yaratilgan birinchi tazkira. Asarda davr adabiy muhitining aks ettirilishi. "Mezon ul-avzon", "Mufradot" asarlari.

Navoiyning ilmiy-nasriy asarlari. Filologiyaga oid asarlar. Tarixiy mavzuda bitilgan nasriy asarlar. Epistolyar mavzudagi hamda o'z faoliyatiga oid asarlari. Zamondoshlari haqida bitilgan asarlar.

14-mavzu. Zahiriddin Muhammad Bobur hayoti va adabiy faoliyati

Bobur lirikasi. Shoir devonlari. Lirik merosining janr xususiyatlari, mavzu ko‘lami. Obrazlar dunyosi. Badiiy tasvir vositalari. **“Boburnoma” tarixiy-adabiy** memuar asar. Uning kompozitsion qurilishi, janr xususiyatlari, badiiyati.

15-mavzu. Muhammad Solih va Xoja hayoti va ijodi

“Shayboniynoma” - tarixiy doston. Shoir hayoti va ijodiga doir ma’lumotlar. “Shayboniynoma” dostonida tarixiy haqiqatning badiiy in’ikosi. Xoja hikoyalari. “Miftohul-adl” va “Gulzor” to‘plamlaridan hikoyatlarning mavzu ko‘lami, g‘oyaviy-badiiy xususiyatlari.

IV- modul. XVII – XIX asrlarda ijtimoiy siyosiy va madaniy hayotdagi o‘zgarishlar

XVII – XIX asrlar ijtimoiy siyosiy hayoti Xorazm, Qo‘qon va Buxoro xonliklarining yuzaga kelishi va ular o‘rtasidagi munosabatlarning o‘ziga xosliklari bilan xarakterlanishi. Ushbu davrda bunyod etilgan me‘morchilik yodgorliklari, yaratilgan tarixiy asarlar, davr adabiyoti haqida ma’lumotlar beruvchi tazkiranavislik, xalq og‘zaki ijodi va “xalq kitoblari” va ularning o‘ziga xos badiiyati haqida ma’lumotlar berish ko‘zda tutiladi. Davr badiiy adabiyoti va uning janr xususiyatlari haqida ma’lumotlar beriladi.

16-mavzu. Mashrab va Xo‘janazar Huvaydo ijodiy merosi

Mashrab haqida ma’lumot beruvchi manbalar. “Devoni Mashrab” she’riy to‘plami, o‘ziga xos xususiyatlari, janr tabiati. She’riyatida shoir dunyoqarashining o‘ziga xosligi ifodasi, badiiy mahorat masalalari. Mashrab va So‘fizm. “Qissai Mashrab”lar va ularda shoir siymosi.

Xo‘janazar Huvaydoning ijodiy merosi. Xususan, she’riyatida shoir dunyoqarashining qirralari: odob-axloq, ilm-ma’rifat, diniy va so‘fiyona qarashlar talqini. Poetik mahorat masalalari. “Rohati dil” dostoni va uning axloqiy-ta’limiy jihatlarini.

17-mavzu. Qo‘qon adabiy muhiti. Amiriy hayoti va ijodi Gulxaniyning ijodiy merosi

Hayoti va ijodiy merosiga oid manbalar va ularda mavjud ma’lumotlar. Gulxaniy she’riyati va uning mazmun-mohiyati. “Zarbulmasal” asari. Masal janri xususiyatlari. Asarning kompozitsiyasi, mazmun-mohiyati, g‘oyaviy-badiiy jihatlarini.

18-mavzu. Jahonotin Uvaysiy va Mohlaroyim Nodira ijodiy merosi

Hayot yo‘li va ijodiy merosi. She’riyati. Unda shoira dunyoqarashiga oid muhim qirralar: zamona va shoira shaxsiyati o‘rtasidagi ziddiyatlarning badiiy ifoda etilishi. Ruhiyat tasviri va badiiy mahorat. Uvaysiy dostonlari.

Mohlaroyim Nodiraning ijodiy merosi. She’riyati. Shoira she’riyatida

ruhiyat tasviri va ishq talqini. Shoira lirikasida ayriliq-hijron motivlari.

19-mavzu. Xorazm adabiy muhiti. Muhammad Rahimxon II ning adabiy muhit rivojidadagi o‘rni. Shermuhammad Munis Xorazmiy

Hayoti va faoliyatiga doir ma’lumotlar. Munisning lirik shoir, tarixchi, tarjimon, murabbiy va xattot sifatidagi ijodiy merosi. “Munis ul-ushshoq” devoni, janr tabiati, g’oyaviy badiiy xususiyatlari. “Firdavs ul-iqbol”, “Savodi ta’lim” asarlari, “Ravzat us-safo” tarjimasida xususida.

20-mavzu. Nurmahammad Nishotiy va Ogahiy hayoti va ijodi

Hayoti va ijodiy merosi va uning o‘rganilish darajasi. She’riyati. “Husnu Dil” dostoni. Doston muqaddimasida muallif hayoti hamda dostonning yaratilishi bilan bog‘liq ma’lumotlar. Dostonning qisqacha mazmuni, obrazlar tizimi, g’oyaviy, badiiy va majoziylik xususiyatlari.

Ogahiy hayoti va ijodi. “Ta’viz ul-oshiqin” devoni. Devon “debocha”sidagi ma’lumotlar. Devonning janr tabiati, g’oyaviy-badiiy xususiyatlari. Ogahiy – tarixchi va tarjimon.

V-modul. XIX asrning ikkinchi yarmi ijtimoiy siyosiy hayotida yuz bergan o‘zgarishlar va ularning davr ijodkorlari ijodiga ta’siri

21-mavzu. Muqimiy va Zokirjon Furqat ijodiy merosi

XIX asrning 50 -yillaridan boshlab Markaziy Osiyoni Chorizm tomonidan istilo qilinishi va uning salbiy va ijobiy oqibatlari. Davriy o‘zgarishlarning badiiy ijodda aks etishi. Aminxo‘ja Muqimiy hayoti va ijodiy merosi, janr xususiyatlari. Muqimiy she’riyati va undagi xalqona ohanglar. Muqimiy hajviyoti va sayohatnomalari, ularda shoirning hajv mahorati.

Furqatning hayot yo‘li: Toshkentdagi va chet ellardagi hayoti. Ijodiy merosi. Sheriyati. Shoir sheriyyatida an’ana va mahorat. Masnaviylari, ularda ma’rifatparvarlik g’oyalari ifodasi. Furqatning publitsistikasi, romanlari va tarjima asarlari. Furqatning Yorkentdagi hayoti.

22-mavzu. Milliy uyg‘onish (jadid) adabiyoti

XIX asr oxiri va XX asr boshlarida Turkistondagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayot. Jadidchilik harakatining vujudga kelishi va g’oyalari. M.Behbudiy, A.Avloniy, A.Fitrat, H.H.Niyoziy, A.Qodiriy, A.Cho‘lpon va boshqalar ijodida ma’rifatparvarlik va milliy ozodlik g’oyalarining shakllana borishi. O‘zbek matbuotining yuzaga kelishi. Ovropa tipidagi realistik adabiyotning vujudga kelish jarayoni. Adabiyotda yangi tur va janrlarning paydo bo‘lishi hamda shakllana borishi haqida umumiy tushuncha.

Abdurauf Fitrat hayoti va ijodi. Fitratning adabiy-madaniy merosi. Fitrat publitsistikasi. Fitrat – adabiyotshunos olim. Fitratning ilmiy nazariy qarashlari. Jadidchilik g’oyalari “Munozara” va “Hind sayyohi” asarlari ma’rifatparvarlik dasturi sifatida. Fitrat dramaturgiyasi. “Abulfayzxon”

dramasi tragediya janridagi dastlabki mukammal asar sifatida. Fitrat she'riyatida ozodlik va shaxs erki motivlarining ifodalanishi. Fitrat hikoyalarda ramziylik.

23-mavzu. Hamza Hakimzoda Niyoziy va Abdulla Qodiriy hayoti va ijodi

Hamzaning oktabr to'ntarilishigacha bo'lgan ijodi. "Devoni Nihoniy"da o'zbek mumtoz adabiyoti an'analari. Hamza darsliklarida ma'rifatparvarlik g'oyalarining targ'ib qilinishi. Hamza jadid ijodkori sifatida. Hamzaning "Gul" to'plamlarida jadidchilik g'oyalarining ifodalanishi. Hamza dramalari. "Zaharli hayot yoxud ishq qurbonlari" dramasi davr va shaxs fojiasi. "Boy ila xizmatchi" dramasi taqdiri va talqinlari. "Maysaraning ishi" komediyasida jamiyat illatlarining fosh etilishi.

A.Qodiriy ijodining XX asr o'zbek adabiyotida tutgan o'rni. Qodiriy hikoyalari. "Uloqda" hikoyasi – dastlabki o'zbek realistik hikoyasi sifatida. Qodiriy publisistikasi. A.Qodiriy – birinchi o'zbek romannavisi. "O'tgan kunlar" romani tevaragidagi bahs-munozaralar. "Mehrobdan chayon" romanida tarixiylik va zamonaviylik. "Obid ketmon" qissasi qishloq xo'jaligini kollektivlashtirishning oqibatlarini realistik tasvirlovchi asar.

24-mavzu. Abdulhamid Cho'lpon hayoti va ijodi

Cho'lpon ijodining milliy uyg'onish davri o'zbek adabiyotida tutgan o'rni. Cho'lpon hikoyalari. "Qurboni jaholat", "Do'xtir Muhammadyor", "Vatanimiz Turkistonda temir yo'llar", "O'sh" kabi hikoya va ocherklari. Davr ziddiyati va Cho'lpon she'riyati. She'rlarida erk va istiqloq mavzularining kuylanishi. Cho'lpon she'riyatida lirik tuyg'ularning aks etishi. "Kecha va kunduz" romani poetikasi. Cho'lpon ijodining XX asr adabiyotida o'rganilishi.

25-mavzu. Gafur G'ulom va Oybek hayoti va ijodi

G'.G'ulom o'zbek adabiyotining yetuk namoyandalaridan biri sifatida. Tarjimai holi va adabiy merosi haqida ma'lumot. G'.G'ulomning 20-30-yillardagi ijodi. G'.G'ulom hikoyalarda satira va yumor. Adibning publisistik qarashlari. G'.G'ulom qissalari. "Shum bola" - yumoristik asar. G'.G'ulom qissalarida davr va shaxs fojiasi.

Oybek hayoti va ijodi. Adibning adabiy merosi haqida ma'lumot. Oybek lirikasining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari. Oybekning 30-yillardagi ijodi. Oybek dostonlarida ijtimoiy hodisalarning badiiy talqini. Oybek tarjimalari. Oybekning adabiy-estetik qarashlari. Oybek-romannavis.

26-mavzu. H.Olimjon va A. Qahhor hayoti va ijodi

H.Olimjon-baxt va shodlik kuychisi. H.Olimjon – tarjimon, adabiyotshunos. Ertak dostonlari. Hamid Olimjon ijodida xalq og'zaki ijodining o'rni. Hamid Olimjon lirikasida tabiat tasviri. Hamid Olimjonning

“Muqanna” dramasi vatanparlik motivlari.

A.Qahhor-hikoyanavis. O‘tmish mavzudagi hikoyalarida davr va shaxs tasviri. Zamonaviy mavzudagi hikoyalarida optimistik ruhning aks etishi. A.Qahhor romannavis. “Sarob” romani tevarigidagi bahslar. A.Qahhor - tarjimon. Adibning estetik qarashlari. “Yoshlar bilan suhbat” asarida yozuvchi adabiy estetik qarashlarining namoyon bo‘lishi.

27-mavzu. U.Nosir va M.Shayxzoda hayoti haqida ma’lumot

Uning fojiali qismati va ijodiga bo‘lgan yangicha munosabat. U.Nosir dostonlari davr ziddiyatining o‘ziga xos oynasi. U.Nosir - dramaturg. Usmon Nosir – mohir tarjimon. Usmon Nosir she’riyatida jo‘shqinlik.

M.Shayxzoda hayoti va ijodi. Shoirning 30-yillar she’riyati. Tragediyada zohiriy va botiniy konflikt. Dramatik asarlarida tarixiy shaxslar talqini. Urush yillariga xos jangovor lirika. “Toshkentnoma” dostonining badiiy talqinlari. Shayxzoda-yirik adabiyotshunos olim, mohir pedagog sifatida.

28-mavzu. Mirtemir va Zulfiya hayoti va ijodi

Shoir ijodida davr ziddiyatlarining tasviri. Shoir ijodida tabiat lirikasi. Mirtemir – tarjimon. Shoir she’riyatida shaxsiy kechinmalar ifodasining lirik tasviri.

Zulfiya hayoti va ijodi. Shoira she’riyatida hijron va sadoqat motivi. Baxt va sevgi, g‘am-hijron shoira lirikasining qo‘sh qanoti ekanligi. “Xotiram siniqlari” poemasi shoira avtobiografiyasini o‘rganishda yangi qirralarni namoyon qilganligi.

29-mavzu. S.Ahmad va O.Yoqubov hayoti va ijodi

S.Ahmad romanlarida realistik hayot tasviri. “Ufq” trilogiyasi - o‘zbek xalqining milliy turmush tarzi va mehnatkash xalq hayotini ifodalovchi asar. Said Ahmad-hikoyanavis, dramaturg. Adib ijodida istiqlol davri imkoniyatlarining aks etishi. Said Ahmad satirik va yumoristik asarlar ustasi. Prozada tragik fojeliqning lirik ifodasi.

O.Yoqubov asarlarida ma’naviyat masalasi – bosh pafos sifatida. O.Yoqubov romanchiligi. Tarixiy romanlarda hayot haqiqati va badiiy to‘qima. Adibning istiqlol davri ijodida ruhiyat manzaralarining kashf etilishi. “Alvido, Moriko” qissasi “Bir koshona sirlari” dramasi inson ruhiyati kechinmalari tasviri.

30-mavzu. P.Qodirov va O.Hoshimov hayoti va ijodi

P.Qodirov qissalarida shaxs va ma’naviyat masalalarining yoritilishi. P.Qodirov mahoratli romannavis, Bobur hayoti va faoliyatini o‘rganishda adib ijodining tutgan o‘rni. “Ona lochin vidosi” romanida temuriylar qismatining yangicha talqinlari. P.Qodirov - adabiyotshunos olim va munaqqid.

O‘.Hoshimov – mahoratli romannavis. “Ikki eshik orasi” va “Tushda kechgan umrlar” romanlari - urush muammosining insoniyat boshiga

keltirgan fojialari va milliy o'zlikni anglash, ma'naviy qadriyatlar muammosini badiiy talqin qiluvchi asarlar. "Dunyoning ishlari" qissasida Ona siymosining badiiy talqini. O'tkir Hoshimov – publitsist.

31-mavzu. E.Vohidov va A.Oripov hayoti va ijodi

E.Vohidov hayoti va ijodi. E.Vohidov she'riyatida an'ana va novatorlik. "Yoshlik" devoni va zamonaviy g'azalchilik muammolari. Shoir dostonlarida shaxs erki va ma'naviyat, ma'rifat masalalarining yoritilishi. E.Vohidovning istiqlol yillari davridagi ijodi.

A.Oripov she'riyatida badiiy mukammallik va falsafiy teranlik. A.Oripov – tarjimon. A.Oripovning istiqlol yillari davridagi ijodi. Shoir dramatik dostonlarida ma'naviyat masalasining badiiy talqini. "Haj daftari" turkumiga kiruvchi she'rlarida islomiy-axloqiy maslalarining yoritilishi.

32-mavzu. Mustaqillik davri o'zbek adabiyotning o'ziga xos xususiyatlari. Milliy mafkura va adabiyot

Istiqlol davri o'zbek she'riyatining taraqqiyot tamoyillari. I.Mirzo, Z.Mirzo she'riyatida milliy ruh va an'analar. Hozirgi o'zbek she'riyatining janriy xususiyatlari. Qissachilikning janriy takomili. Hozirgi o'zbek romanchiligidagi janriy izlanishlar. O'zbek adabiyotida Modern adabiyoti. Milliylik va haqchilik.

III. Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Talabalar eng qadimgi yozma adabiy yodgorlikdan tortib, XX asr adabiyoti namoyandalari hayoti va ijodi, mustaqillik davri milliy va zamonaviy adabiyotning takomili bilan yaqindan tanishib boradi. Har bir davrning ko'zga ko'ringan ijodkorlari asarlarini o'qib, tahlil qiladi, munosabat bildiradi. Adabiy muhitning ijtimoiy masalalarini, adabiy jarayondagi yangilanishlarni adabiy-badiiy asarlar orqali o'rganadilar. O'zbek adabiyotining shakllanish tarixi, taraqqiyot bosqichlari va bugungi rivojlanish tamoyillarini o'zlashtiradilar.

Tavsiya qilinayotgan amaliy mashg'ulot mavzulari:

1. Asotirlar va qahramonlik qissalari
2. Qadimgi qo'shiqlar va lirik she'rlarning mavzu doirasi
3. "Avesto"-adabiy-badiiy manba sifatida
4. O'rxun-Enasoy yodgorliklari
5. X-XII asrlarda fors-tojik adabiyoti
6. Mahmud Koshg'ariy va uning "Devonu lug'otit-turk" asari
7. Yusuf Xos Hojib va uning "Qutadg'u bilig" asari
8. Yassaviy va uning hikmatlar to'plami

9. Pahlavon Mahmud- ruboiynavis
10. Rabg'uziy. "Qissasi Rabg'uziy" asari
11. "Muhabbatnoma" - noma janrining yetuk namunasi sifatida
12. Sayfi Saroyining "Gulistoni bit-turkiy" asari
13. Haydar Xorazmiyning "Gul va Navro'z" dostoni
14. Qutb Xorazmiyning "Xusrav va Shirin" dostoni - erkin tarjima namunasi sifatida
15. Durbekning "Yusuf va Zulayho" dostoni
16. Atoiyning badiiy mahorati
17. Sakkokiy qasidanavis
18. Lutfiyning badiiy mahorati
19. Bobur lirikasining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari
20. Mashrab she'riyati tahlili
21. Huvaydo lirik shoir. "Rohati dil" - ma'rifiy didaktik doston
22. Amiriy - zullisonayn shoir.
23. "Zarbulmasal"ning g'oyaviy-badiiy xususiyatlari
24. Uvaysiy lirikasining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari
25. Nodira she'riyatida ishq talqini va ruhiyat tasviri
26. Munis va Ogahiy she'riyati
27. Nishotiyning "Husnu Dil" dostoni badiiyati va obrazlar tizimi tahlili
28. Muqimiy - lirik shoir
29. Furqat va Zavqiy she'riyati
30. Komil Xorazmiy va Avaz O'tar g'azallari tahlili
31. M.Behbudiy hayoti va ijodi haqida ma'lumot
32. A.Avloniy hayoti va ijodi
33. A.Fitrat - dramaturg. Adabiyotshunos olim
34. H.Niyoziy - dramaturg
35. Hamza darsliklarida ma'rifatparvarlik g'oyalari
36. Abdulla Qodiriy romanlarida tarixiylik va badiiylik
37. A.Qodiriy - birinchi o'zbek romannavisi.
36. A.Cho'lpon she'riyati va nasrida ruhiyat talqini

IV. Seminar mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlarini tashkil qilishda tavsiya etilgan ilmiy muammo yoki masala yuzasidan talabalarga oldindan seminar rejasi va unga muvofiq adabiyotlar ro'yhati beriladi. Seminar mashg'ulotlariga ko'proq nazariy muammolar olib chiqilishi maqsadga muvofiqdir.

Talabalar seminar mashg'ulotlarida o'zbek adabiyoti namoyandalari hayoti va ijodi, asarlar badiiyati, mazmuni-mohiyatini ilmiy-nazariy jihatdan o'zlashtiradilar, adabiy jarayon va badiiy ijod qonuniyatlarini o'rganadilar.

1. “Qisasi Rabg‘uziy” asarida qissa va boshqa adabiy janrlar
2. Sayfi Saroyining “Suhayl va Guldursun” asari
3. “Yusuf va Zulayho” dostonida xalq og‘zaki ijodi
4. Atoiy g‘azaliyoti
5. Sakkokiy lirikasi
6. Lutfiyshunoslik muammolari
7. Husayniy devonlari
8. Husayniy risolasi
9. Hofiz Xorazmiy she‘riyati
10. «Bobunoma» - tarixiy-adabiy memuar asar
11. Muhammad Solih va uning “Shayboniynoma” asari
12. Qul Ubaydiy hayoti va ijodi
13. Xoja ijodi
14. Turdi Farog‘iy ijodiy merosi
15. So‘fi Olloyor hayoti, tariqati va asarlari
16. Abulg‘oziy Bahodirxonning “Shajarayi turk” va “Shajarayi tarokima” asarlari
17. Ogahiy -tarixnavis.
18. Muqimiy sayohatnomalari va hajviyoti
19. Zavqiy sayohatnomalari va hajviyoti
20. Furqat dostonlari va publitsistikasi
21. Anbar Otin hayoti va ijodi
22. Is‘hoqxon Ibrat hayoti va ijodiy faoliyati
23. Dilshodi Bamo hayoti va ijodi
24. Maxmur hayoti va-ijodi
25. Feruz adabiy merosi
26. Hamza Hakimzoda Niyoziy dramalari tahlili
27. Oybek adabiy merosi
28. H.Olimjon she‘r va dostonlari
29. A.Qahhor - nasr ustasi
30. M.Shayxzoda dramalarida tarixiy hiqiqat va badiiy to‘qima
31. Mirtemir she‘riyati
32. S.Ahmadning asarlarida davr va shaxs talqini
33. O.Yoqubov romanlari
34. Pirimqul Qodirov tarixiy romanlari
35. Erkin Vohidov – lirikasi
36. A.Oripov she‘riyati
37. O‘tkir Hoshimov – romannavis
38. Shukur Xolmirzayev – hikoyanavis
39. Tog‘ay Murod romanlarida an‘ana va novatorlik

40. Murod Muhammad Do‘st qissa va hikoyalari
41. Xayriddin Sultonov asarlarida tarixiylik va zamonaviylik
42. Nazar Eshonqul nasri
43. Halima Hudoyberdiyeva she‘riyati
44. Usmon Azim she‘riyati
45. Shavkat Rahmon lirikasi
46. Azim Suyun she‘riyati
47. Xurshid Davron she‘riyati
48. Ulug‘bek Hamdam ijodi
49. Muhammad Yusuf she‘riyatida Vatan madhi
50. Mirza Kenjabek she‘riyati va tarjimalari
51. Istiqlol davri o‘zbek she‘riyatining taraqqiyot tamoyillari. Hozirgi o‘zbek she‘riyatining janriy xususiyatlari
52. I.Mirzo, Z. Mirzo she‘riyatida milliy ruh va an‘analar Hozirgi o‘zbek qissachiligining janriy takomili
53. Hozirgi o‘zbek she‘riyatining janriy xususiyatlari
54. Hozirgi o‘zbek romanchiligi
55. Hozirgi o‘zbek hikoyachiligi
56. Mustaqillik davri dramaturgiyasi

V. Mustaqil ta‘limning shakli va mazmuni

Talabaga mustaqil ta‘limni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- Darslik va o‘quv qo‘llanmalar bo‘yicha fan boblari va mavzularini o‘rganish;
- Tarqatma materiallar bo‘yicha ma‘ruzalar qismini o‘zlashtirish;
- Maxsus adabiyotlar bo‘yicha fanlar bo‘limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
- Talabaning o‘quv-ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog‘liq bo‘lgan fanlar bo‘limlari va mavzularni chuqur o‘rganish;
- Faol va muammoli o‘qitish uslubidan foydalaniladigan o‘quv mashg‘ulotlari;
- Masofaviy (distantion) ta‘lim;
- Fanning ishchi o‘quv dasturida mustaqil ta‘lim mavzularini ma‘lum ma‘noda kengaytirish mumkin.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ta‘limning mavzulari:

1. Dostonchilik muamolarini o‘rganish
2. “Ming bir kecha” asarida hikoya qilish san‘ati

3.	Kaykovusning “Qobusnoma” asaridagi hikoyat va tamsillar
4.	Nizomulmulkning “Siyosatnoma” asaridagi hikoyatlar tahlili
5.	Umar Xayyom “Navro‘znoma” asari tahlili
6.	Firdavsiy “Shoxnoma”si qahramonlari. Ularning keyingi davr epik poeziyasiga ko‘chishi
7.	“Chaxor maqola” (Nizomiy Aruzi Samarqandiy) asari tahlili
8.	Sa‘diy Sheroziy “Guliston” asarining Sharq adabiyotida tutgan o‘rni
9.	Safarnoma va sayohatnoma turkumidagi asarlar (Nosir Xusrav, Ibn Batuta va boshqalarning asarlari misolida)
10.	Abduraxmon Jomiyning “Bahoriston” asari tahlili
11.	Eski o‘zbek tilidagi filologik asarlardan Tole Imon Hiraviyning “Badoi” ul-lug‘at”, “Abushqa” lug‘atlari va Muhammad Yoqub Changiyning “Kelurnoma” lug‘atining o‘zbek mumtoz adabiyoti tarixi uchun muhim manba ekanligi
12.	O‘zbek mumtoz adabiyotining Rossiyada va Yevropada o‘rganilish tarixi
13.	“Devonu lug‘otit turk”dagi adabiy janrlarni o‘rganish
14.	Paxlavon Mahmud ruboiylari tahlili
15.	“Al jomi as-sahih” dagi hadislardan namunalar to‘plash
16.	Gul va bulbul obrazlari aks etgan baytlar tahlili
17.	May, soqiy, tarso, jom, xarobot timsollari keltirilgan baytlarni to‘plash
18.	Ranglar va raqamlarning ramziy ma‘nolari
19.	G‘azal tahlili mezonlari
20.	Bobur g‘azallarining vazn xususiyatlarini o‘rganish
21.	Qadimgi turkiy yodgorliklar bo‘yicha O‘zbekistonda yaratilgan ilmiy asarlarning bibliografiyasini tuzish, monografiyalarga annotatsiya yozish
22.	Ibn Sinoning adabiy faoliyatiga oid asarlar annotatsiyasini tuzish
23.	Beruniyning adabiyotga oid faoliyatini o‘rganish, “Mineralogiya” kitobidagi hikoyatlarni tahlil qilish
24.	Navoiy – xamsanavis
25.	“Hayrat ul-abror” dostonining ta’limiy-didaktik xususiyatlari
26.	“Farhod va Shirin” dostonida ilm va hunar haqida
27.	“Layli va Majnun” dostonida ilohiy ishq mohiyati
28.	“Sa’bai sayyor” dostoni hikoyatlarining qiyosiy o‘rganish
29.	“Saddi Iskandariy” dostonida Iskandar obrazi
30.	“Lison ut-tayr” - falsafiy-majoziy doston
31.	“Mahbub ul-qulub” – axloqiy-ta’limiy asar
32.	Navoiy – adabiyotshunos
33.	Navoiyning ilmiy-nasriy asarlari
34.	Bobur lirikasi
35.	“Boburnoma”ning badiiy xususiyatlari

36. Muhammad Solih hayoti va ijodi. “Shayboniynoma” – tarixiy doston
37. Xoja hikoyalari
38. Rahimbobo Mashrab ijodida falsafiylik
39. Xo‘janazar Huvaydo ijodida o‘ziga xoslik
40. Gulxaniy ijodida masallar badiiyati
41. Jahonotin Uvaysiy g‘azallari mavzusi va tahlili
42. Mohlaroyim Nodira lirikasining janriy xususiyatlari
43. Munis Xorazmiy ijodiy merosi
44. Nishotiy hayoti va ijodi
45. Ogahiy hayoti va ijodi
46. Zokirjon Furqat hayoti va ijodiy merosi
47. Publisistika rivojida jadid ijodkorlarining o‘rni
48. Avloniy dramalarida jadidchilik g‘oyalari va davr fojiasi talqini
49. Fitrat prozasida davr illatlarining fosh qilinishi
50. Hamzaning “Salom ayting” turkum she’rlarini tahlil qilish
51. Abdulla Qodiriyning xarakter yaratish mahorati
52. Cho‘lponning xarakter yaratish mahorati
53. XX asrning 20-30-yillari adabiyotidagi yetakchi tamoyillarni o‘rganish
54. II jahon urushi va urushdan keyingi davr o‘zbek adabiyotini tahlil qilish
55. H.Olimjon ijodining adabiyotshunoslikdagi tadqiqi
56. Mirtemirning “Surat” dostoni tahlili
57. XX asrning 70-80-yillari o‘zbek nasriga xos yetakchi xususiyatlar
58. A.Muxtor she’riyatiga xos poetik obrazlarni o‘rganish
59. E.Vohidovning istiqlol davridagi ijodi
60. Tog‘ay Murod romanlarida shaxs fojiasi talqini
61. O‘. Hoshimovning “Tushda kechgan umrlar” romanida fojaviylik
62. Sh.Xolmirzayev romanlarida davr va shaxs fojiasi talqini
63. Bugungi adabiy j arayonda dostonchilik muammolari
64. Istiqlol davri adabiyotining taraqqiyot tendentsiyalari
65. Istiqlol davri o‘zbek she’riyati sohasidagi izlanishlar
66. Hozirgi adabiy tanqidchilik tamoyillari
67. O‘zbek tarixiy romanchiligining yuzaga kelishi va taraqqiy etish tendentsiyalari
68. Bugungi kun o‘zbek dramaturgiyasiga xos yetakchi xususiyatlar
69. Bugungi kun o‘zbek publitsistikasida davr muammolarining yoritilishi
70. O‘zbek adabiyotiga G‘arb adabiyotining ta’siri.

Mustaqil o‘zlashtiriladigan mavzular bo‘yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

VI. Kurs ishini loyhalash bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

Kurs ishini yozishda talaba dastlab, mavzuni to'g'ri tanlash va uning mohiyatini chuqur tushunib olishi kerak. Mavzu semestr boshida talabaga o'qituvchi tomonidan topshiriladi. Kurs ishlari mavzusida taqdim etilgan adabiy asarlarni tanqidiy o'rganib chiqishdan boshlanadi. Shundan so'ng talaba kurs ishining rejasini tuzib chiqadi. Kirish qismi odatda qisqacha yoziladi. Kirish qismida mavzuning ilmiy-nazariy mohiyatini, muhimligi va amaliy jihatdan ahamiyatini bayon qilinadi. Mavzuning asosiy qismi reja asosida yoritiladi.

Fanning ishchi o'quv dasturida kurs ishi mavzulariga talabdan kelib chiqib o'zgartirishlar kiritish mumkin.

Tavsiya etilayotgan kurs ishlarining mavzulari:

1. Qadimgi turkiy moniylik adabiyotida axloqiy- badiiy talqini
2. Mumtoz adabiyotning shakllanishidagi asosiy omillar: mifologiya, xalq og'zaki ijodi va tarjima asarlar
3. Mumtoz adabiyot taraqqiyotida "Qur'oni karim" g'oyalari va hadisi sharifdagi fikrlarning o'rni va ahamiyati
4. Tasavvuf ta'limotining mumtoz adabiyot taraqqiyotidagi o'rni va ahamiyati
5. An'ana va o'ziga xoslik - mumtoz adabiyotdagi eng muhim adabiy hodisa
6. O'zbek mumtoz adabiyotining tur va janrlari.
7. Lirik turga mansub janrlar va ularning o'zbek mumtoz adabiyotida tutgan o'rni
8. Devon, bayoz va tazkiralalar - mumtoz adabiyotni o'rganishda muhim manbalar
9. Epik she'riyat va unga xos muhim xususiyatlar
10. O'zbek mumtoz adabiyotida obrazlar tizimi (lirik va epik asarlar misolida)
11. O'zbek mumtoz adabiyotida an'anaviy obrazlar genezisi va rivojlanishi tadriji
12. Sharq adabiyoti uchun umumiy bo'lgan obrazlar tasnifi va tavsifi
13. O'zbek mumtoz adabiyotining ramz va timsollar olami
14. O'zbek mumtoz adabiyotida majoz tarixi
15. Mumtoz adabiyotda she'riy va nasriy uslub
16. Nasriy asarlarning uslubiy xosliklari
17. Xalq kitoblarining paydo bo'lish sabablari va adabiy jarayon
18. Forobiyning she'r, uning hosil bo'lish qonuniyatlari va insoniyat tomonidan idrok etilishi haqidagi fikrlari
19. Adabiy va tarixiy manbalarda mumtoz poetikaga doir qarashlar

20. Adabiy tur tushunchasi va uning ifodalanish shakllari
21. Gʻazal va uning turlari
22. Qasida va uning tarkibiy tuzilishi
23. Kichik lirik janrlar tavsifi
24. Oʻzbek mumtoz adabiyotida masnaviy janrining tutgan oʻrni
25. Aruz vazni va mumtoz janrlar munosabati
26. “Bilgamish” dostonining turkiy xalqlar eposiga munosabati
27. Qadimgi qahramonlik eposining yunon manbalari orqali yetib kelgan namunalari: “Tumaris”, “Shiroq”.
28. Abu Ali ibn Sinoning adabiy faoliyati
29. “Devonu lugʻotit turk” asaridagi adabiy janrlar
30. “Qutadgʻu bilig” dostonida komil inson va ezgulik gʻoyalarining ifodalanishi
31. “Qutadgʻu bilig” dostonida muallif ijtimoiy-siyosiy qarashlari.
32. “Qutadgʻu bilig”dagi toʻrtliklarning gʻoyaviy-badiiy xususiyatlari.
33. Ahmad Yugnakiyning “Hibat ul-haqoyiq” asarida odob-axloq, soʻz va tilga, ilm-maʼrifatga munosabat masalalari.
34. Ahmad Yassaviyning “Devoni hikmat”ida insoniy fazilatlarining ulugʻlanishi, nopoklik, nodonlik, dunyoparastlik kabi illatlarning qoralanishi.
35. “Qisasi Rabgʻuziy”dagi hikmatlarining gʻoyaviy-badiiy xususiyatlari.
36. “Muhabbatnoma”ning tematik-gʻoyaviy xususiyatlari.
37. Pahlavon Mahmud ruboiylarining axloqiy-taʼlimiy hamda falsafiy mohiyati.
38. Durbekning “Yusuf va Zulayho” dostonida Yusuf obrazi.
39. Durbekning “Yusuf va Zulayho” dostonida Zulayho obrazi.
40. Atoiy lirikasida hayot va sevgi mavzusi.
41. Sakkokiy–qasidanavis.
42. Lutfiy lirikasida yor va oshiq obrazlari.
43. Lutfiy lirikasida badiiy tasvir vositalari.
44. Lutfiy va Navoiy.
45. Alisher Navoiy ruboyilarida axloq-odob masalalari inʼikosi.
46. Navoiy lirikasida adolatsizlik va munofiqlikning fosh etilishi.
47. Navoiy lirikasida tazod sanʼati.
48. Navoiy lirikasida tadrij sanʼati.
49. Navoiyning “Hayrat ul-abror” dostonidagi hikoyalar va ularning maʼrifiy-tarbiyaviy ahamiyati.
50. Navoiyning “Farhod va Shirin” dostonida xalq ogʻzaki ijodi motivlari.
51. Navoiyning “Layli va Majnun” dostonida qahramonning ruhiy olami.
52. “Sabʼai Sayyor”dagi “Bahrom va Dilorom” hikoyasining gʻoyaviy motivlari.
53. “Saddi Iskandariy”dagi hikoyalarning gʻoyaviy-badiiy

xususiyatlari.

54. “Lison ut-tayr”dagi obrazlar tasnifi.

55. Navoiyning “Shayx San’on” hikoyasining g’oyaviy-badiiy xususiyatlari.

56. Navoiyning “Farhod va Shirin” dostonida xalqlar do‘stligi g’oyasining kuylanishi.

57. Navoiyning “Layli va Majnun” dostonining g’oyaviy-badiiy xususiyatlari.

58. “Mehr va Suxayl” hikoyasida bosh qahramon obrazi.

59. Bobur ruboyilarida g’urbat motivlari.

60. “Boburnoma”da Movarounnahr shaharlarining badiiy tasviri.

61. “Boburnoma”ning o‘zbek adabiyoti va madaniyatini o‘rganishdagi ahamiyati.

62. “Boburnoma”da Hindiston tabiatining badiiy tasviri.

63. Muhammad Solihning “Shayboniynoma” dostonida shoir ijodiy niyati va hayot haqiqati in’ikosi.

64. Xojaning san’atkorlik mahorati.

65. Mashrab lirikasida ijtimoiy norozilik motivlari.

66. Mashrab g’azallarida dunyoning o‘ziga xos badiiy-falsafiy idrok etilishi.

67. Xuvaydo g’azallarida axloq-odob, falsafiy va ma’naviy komillik mezonlarining badiiy ifodasi.

68. Gulxaniy masallarining ba’zi bir g’oyaviy-tematik xususiyatlari.

69. Nodira g’azaliyotida lirik qahramon obrazi.

70. Maxmur hajviyotining g’oyaviy yo‘nalishi.

71. Ogahiy ruboiylarining ba’zi bir g’oyaviy-badiiy xususiyatlari.

72. Ogahiy lirikasida insonparvarlik, ma’rifatparvarlik va tabiat tasviri.

73. Muqimiyning lirik qahramoni va uning ma’naviy olami.

74. Muqimiy “Sayohatnoma”sining g’oyaviy-badiiy xususiyatlari.

75. Muqimiy hajviyotida badiiy portret.

76. Muqimiy ijodida xalq obrazi.

77. Furqat lirikasida Vatan ishtiyoqi va g’urbat iztirobi tasviri.

78. M.Behbudiyning “Padarkush” dramasida ma’rifatparvarlik motivlari.

79. A.Avloniy she’riyatida vatanparvarlik va millatparvarlik g’oyasining badiiy talqini.

80. A.Qodiriyning satirik asarlarida xarakter yaratish mahorati.

81. “O‘tgan kunlar” romanida sevgi-muhabbat talqini.

82. “O‘tgan kunlar” romanida milliy va umuminsoniy qadriyatlarining badiiy talqini.

83. “Mehrobdan chayon” romanida davr va shaxs talqini

84. Fitrat she’riyatining g’oyaviy-badiiy xususiyatlari

85. Fitrat – dramaturg.

86. “Abulfayzxon” tragediyasida davr va shaxs fojiasi talqini

87. Cho'lpon she'riyatida erk, ozodlik motivlari
88. Cho'lpon she'riyatida davr va shaxs fojiasi talqini
89. "Kecha va kunduz" romanida psixologizm
90. Oybek lirikasida tabiat va inson munosabatlari tasviri
91. "Qutlug' qon" romanida milliy ozodlik motivlarining badiiy talqini
92. "Bolalik" qissasi avtobiografik asar sifatida
93. G'.G'ulom she'riyatida falsafiy teranlik va badiiy mukammallik
94. G'.G'ulomning hikoyanavislik mahorati
95. "Shum bola" - yumoristik asar sifatida
96. A.Qahhor satirik hikoyalar ustasi
97. "O'tmishdan ertaklar" qissasida davr va shaxs talqini
98. "Sinchalak" qissasidagi Saida va Qalandarov obrazlari talqini
99. "Sarob" romanida davr va shaxs tasviri
100. Uyg'un – lirik shoir
101. Mirtemir she'riyatida yetakchi motivlar
102. M.Shayxzodaning "Jaloliddin" tragediyasida vatanparvarlik va millatparvarlik motivlari
103. "Mirzo Ulug'bek" tragediyasida shaxs fojiasi talqini
104. Zulfiya she'riyatida vatan va hijron motivlari
105. A.Muxtorning "Chinor" romanida syujet va kompozitsiya
106. "Ulug'bek xazinasi" romanida davr va shaxs fojiasi talqini
107. "Diyonat" romanida zamon va qahramon ruhiyati tasviri
108. O.Yoqubov – tarixiy romanlar ustasi
109. "Adolat manzili" shaxs fojiasi talqini
110. "Qaydasan, Moriko" asarida insoniylik g'oyalarining badiiy talqini
111. P.Qodirovning "Uch ildiz" romanida davr va qahramon tasviri
112. "Yulduzli tunlar" romanida Bobur va boburiylar obrazlari tasviri
113. "Avlodlar dovoni" romanida Xumoyun va Akbar obrazlari tasviri
114. E.Vohidov she'riyatining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari
115. E.Vohidovning "Yoshlik" devonida yoshlik, vatan va sevgi-muhabbat motivlari talqini
116. "Ruhlar isyoni" - fojiaviy asar sifatida
117. "Istanbul fojiasi" dramatik dostonida davr va shaxs talqini
118. E.Vohidov – tarjimon
119. A.Oripov she'riyatida fojiaviylik
120. A.Oripov she'riyatida vatan va vatanparvarlik motivlari
121. A.Oripov she'riyatida sevgi-muhabbat motivlari
122. "Jannatga yo'l" dramatik dostonida falsafiylik va badiiylik
123. S.Ahmadning "Ufq" trilogiyasida davr va shaxs talqini
124. O'.Hoshimovning "Tushda kechgan umrlar" romanida fojiaviylik
125. "Ikki eshik orasi" romanida zamon qahramon munosabatlarining badiiy talqini
126. Sh.Xolmirzayev – mohir hikoyanavis.
127. T.Murod qissalarida milliylik.

	<p>128. "Otamdan qolgan dalalar" romanidagi Dehqonqul obrazi ramziy-fojiaviy obraz sifatida.</p>
<p>3.</p>	<p>VII. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • O'zbek adabiyotining tarixiy taraqqiyoti davomida so'z san'ati takomili, estetik ta'sirini his etish, jumladan, adabiy-badiiy matn ustida ishlash, badiiy matnlarda qo'llaniladigan tasviriy vositalar, she'riy san'atlar yuzasidan bilimga ega bo'ladi. • Lug'at ustida ishlay olish, eski o'zbek yozuvi, arab, fors tillaridan xabardor bo'lish va muhim xulosalar yasay olish, o'zbek adabiyotining yuksak g'oyaviy-badiiy va ilmiy-nazariy bilimlarini o'rganishi uchun talabalar quyidagi ko'nikmalarga ega bo'ladi: <ul style="list-style-type: none"> - o'zbek adabiyoti konsepsiyasining o'ziga xosligi; - o'zbek mumtoz adabiyotining ifoda usullari; - o'zbek adabiyoti namoyandalari ijodining yetakchi tamoyillari. - o'zbek adabiyotining taraqqiyot bosqichlari; - o'zbek adabiyotining yetakchi xususiyatlarini aniqlash; - o'zbek adabiyotida jadidchilikning o'rnini belgilash; - o'zbek adabiyotining yetuk namoyandalar hayoti va ijodini tavsiflash; - o'zbek adabiyotining tarixiy-milliy, miliy-zamonaviy xususiyatlarini anglash; - har bir ijodkorning o'zbek adabiyotida tutgan o'rnini aniqlash. <ul style="list-style-type: none"> • Bu esa talabalarda o'zbek adabiyoti nafosatini teran his qila olish va tahlil etish malakasiga ega bo'lishlariga yordam beradi.
<p>4.</p>	<p>VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <p>fanini o'zlashtirishda o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi axborot-pedagogik texnologiyalarni tatbiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Dasturda ko'rsatilgan mavzular ma'ruza, amaliy va seminar mashg'ulot shaklida olib boriladi, shuningdek, fanning dolzarb masalalari talabalarga mustaqil ta'lim sifatida o'zlashtirish uchun beriladi. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, tarqatma materiallar, audio-video materiallar hamda texnik vositalardan foydalaniladi. Mashg'ulotlar rivojlantiruvchi, muammoli, hamkorlik, o'yin texnologiyalari va qator metodlari orqali tashkil etiladi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aqliy hujum; • Muammoli vaziyat; • Keys kabilar.

5.	<p>IX. Kredit olish uchun talabalar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘liq o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan adabiy jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha test yoki og‘zaki savollarga javob berish.</p>
6.	<p>X. Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mumtoz adabiyoti namunalari. 1,2-jild. Nashrga tayyorlovchilar: H.Boltaboyev, N.Rahmonov. O‘zMU nashriyoti. 2003. 2. R.Orzibekov. O‘zbek mumtoz adabiyoti tarixi. T.: Fan, 2006. 3. Vohidov R., Eshonqulov X. O‘zbek mumtoz adabiyoti tarixi. O‘quv qo‘llanma. -T.: Adabiyot jamg‘armasi, 2006. 4. Mirzayev S. XX asr o‘zbek adabiyoti. –T.: Yangi asr avlodi, 2004. 5. B.Qosimov. Milliy uyg‘onish davri o‘zbek adabiyoti. – T.: 2006. <p style="text-align: center;">Qo‘shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi” to‘g‘risidagi farmoni. (Xalq so‘zi 2017 yil, 8-fevral). 7. Rahmonov N. O‘zbek adabiyoti tarixi. (Eng qadimgi davrlardan XV asrning birinchi yarmigacha). O‘quv qo‘llanma. -T.:”Sano-standart”, 2017. 8. Abdurahmonov A. Turkiy adabiyotning qadimgi davri. – T.: 2005. 9. Dolimov U. Milliy uyg‘onish pedagogikasi. –T.: Noshir, 2012. 10. Qosimov B. Milliy o‘yg‘onish: ma‘rifat, jasorat, fidoiylik. – T.: Ma‘naviyat, 2002. 11. Xojiahmedov A. Mumtoz badiiyat malohati. - T.: Sharq, 1990 12. Dolimov U. Turkistonda jadid maktablari. -T.: Universitet, 2006 13. Jabborov N. Adabiyot va milliy ma‘naviyat. -T.: Ma‘naviyat, 2015 14. Jabborov N. Ma‘rifat nadir. -T.: Ma‘naviyat, 2010 15. Aliyev A. Ma‘naviyat, qadriyat va badiiyat. - T.: Akademiya, 2000. 16. Normatov U. Umidbaxsh tamoyillar. -T.: Ma‘naviyat. 2000. 17. Karimov H. Istiqlol davri adabiyoti. - T.: 2010. 18. Mirvaliyev S. O‘zbek adiblari. - Yozuvchi, 2000. 19. Adabiyot ensiklopediyasi // Tuzuvchi: H.Boltaboyev. – T.: Mumtoz so‘z, 2015. 20. Mumtoz adabiyoti namunalari. 3-jild. Nashrga tayyorlovchilar: H.Boltaboyev, N.Rahmonov. O‘zMU nashriyoti. 2002. 21. N.Karimov. XX asr manzaralari. – T.: 2008. 22. Alisher Navoiy. Yigirma tomlik mukammal asarlar majmui. - T.: Fan, 1991-2005.

23. Qayumov Aziz. Tanlangan asarlar. 10 jildlik. - T.: Mumtoz so‘z. 2010.
24. Boburnoma. Nashrga tayyorlovchilar: S.Hasanov, N.Otajonov va boshqalar. - T.: “Fan”, 2002.
25. H. Qudratillayev. Boburning badiiy mahorati haqida. - T.: Sharq nashriyot aksiyadorlik kompaniyasi, 2005.
26. Mashrab. Mehribonim qaydasan. Devon. - T.: 1990 y.
27. Huvaydo. Devon. -T.: 2000 y.
28. Gulxaniy. Zarbulmasal va g‘azallar. -T.: 1990 y.
29. Uvaysiy she‘riyatidan. -T.: 1991 y.
30. Karimov H. XX asr o‘zbek adabiyoti taraqqiyotining o‘ziga xos xususiyatlari va milliy istiqlol mafkurasi. – T.: 1993.
31. Karimov H. Davr va ijod. – T.; Fan, 2001.
32. Karimov H. Milliy ozodlik kurashchilari va adabiyot. – T.: Kamolot, 1997.
33. Karimov H. Shukur Xolmirzayev. – T.: Qatortol-Kamolot, 1999.
34. Karimov H. O‘tkir Hoshimov. - T.: Yangi asr avlodi, 2001.
35. XX asr o‘zbek adabiyoti tarixi. – T.: O‘qituvchi, 1999.
36. Rizayev Sh. Jadid dramasi. – T.: Sharq, 1997.
37. Qosimov B. Milliy yug‘onish. - T.: Universitet, 1993.
38. Aliyev A. Istiqlol va adabiy meros. – T.; O‘zbekiston, 1997.
39. Boltaboyev H. Fitrat. – T.; Yozuvchi, 1996.

Axborot manbalari:

40. <http://natlib.uz> –Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi sayti
41. <http://ensiklopediya.uz> – O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi sayti
42. <http://ziyouz.uz> – O‘zbek va jahon adabiyoti portali
43. <http://ziyonet.uz> –O‘zbekiston milliy ta’lim portali
44. <http://kitob.uz/> - Respublika bolalar kutubxonasi
45. <http://www.kamolot.uz> – “Kamolot” yoshlar ijtimoiy sayti
46. <http://www.infolib.uz> – Respublika Axborot kutubxona markazi
47. <http://referatlar.uz> –Referatlar, testlar, kitoblar va media ta’lim sayti
48. <http://book.uz> – Elektron adabiyotlar kutubxonasi
49. <http://translate.google.co.uz> – Google –tarjimon sayti
50. <http://arxiv.uz> – Referatlar arxivi
51. <http://txt.uz> – Elektron kutubxona

7. Fan dasturi Oliy va professional ta’lim yo‘nalishlari bo‘yicha O‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 202__ yil “__” _____dagi _____-sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining

	202__ -yil “___” _____dagi _____ -sonli buyrug‘i bilan ma’qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta’lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.
8.	<p>Fan/modul uchun mas’ullar:</p> <p>M. Abdullayeva Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti O‘zbek tili va adabiyotini o‘qitish metodikasi kafedrasini mudiri, filologiya fanlari nomzodi, dotsent</p> <p>B. Abdurahmonova Muqimiy nomidagi Qo‘qon davlat pedagogika instituti O‘zbek adabiyoti kafedrasini dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Q. Qahramonov O‘zFA O‘zbek tili, adabiyoti va folklori instituti professori, filologiya fanlari doktori</p> <p>O. Tojiboyeva Alisher Navoiy nomidagi ToshDO‘TAU O‘zbek adabiyoti va tarixi kafedrasini, katta o‘qituvchisi filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)</p>